

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-05-03

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 25 april 2002 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om revision av statlig verksamhet,
2. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
4. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Erik Nymansson samt rättssakkunniga Helena Rosén Andersson och Lars-Åke Ström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om revision av statlig verksamhet

2 och 3 §§

I 2 § anges omfattningen av Riksrevisionens effektivitetsrevision. Bl.a. skall Riksrevisionen enligt punkt 1 få granska den verksamhet som bedrivs av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. En motsvarande specificering saknas i de nu gällande bestämmelserna i 2 §

lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer och 2 § förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket.

Lagrådet noterar särskilt att det här för första gången explicit anges att domstolarna får göras till föremål för effektivitetsrevision. Det finns anledning att framhålla att sådan revision måste genomföras med beaktande av domstolarnas självständighet i förhållande till övriga statsorgan (jfr 11 kap. 2 § regeringsformen) och att den därför inte alltid blir helt jämförbar med motsvarande revision av förvaltningsmyndigheter. Stor återhållsamhet måste sålunda iakttas när det gäller att framföra synpunkter på det sätt på vilket en domstol organiserar och utför sin dömande verksamhet.

Lagrådet förordar att i 3 § första stycket 2 ordet "domstolarna" utgår, eftersom årsredovisningen för samtliga domstolar upprättas av en förvaltningsmyndighet, nämligen Domstolsverket.

4 §

I paragrafen anges att Riksrevisionen får utse revisorer att delta i revision enligt aktiebolagslagen och stiftelselagen i sådana aktiebolag och stiftelser som avses i 2 § 4 och 5. Det är här fråga om juridiska personer som enligt 6 § kan bli föremål för Riksrevisionens granskning i form av så kallad effektivitetsrevision. Av vad som upplysts vid föredragningen framgår att avsikten inte är att den särskilt utsedde revisorns deltagande i sådana fall skall uppfattas som ett led i Riksrevisionens granskning enligt den nu föreslagna lagen, utan hans deltagande i revisionen skall i sin helhet – alltså även när det gäller upplysningsskyldighet i förhållande till Riksrevisionen – styras av vad som gäller för revision enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen och stiftelselagen (jfr de nu framlagda förslagen till ändringar i dessa lagar).

Lagrådet förordar mot den bakgrunden att också Riksrevisionens rätt att utse revisorer i dessa juridiska personer regleras i aktiebolagslagen och stiftelselagen och att – om så anses önskvärt – den nu föreslagna bestämmelsen i stället ersätts med en hänvisning till den regleringen.

Det kan tilläggas att det inte framgår av lagtexten om den föreslagna bestämmelsen om att revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen innebär att det i de här aktuella fallen inte längre skall krävas dispens av Revisorsnämnden enligt 12 § andra stycket revisorslagen (2001:883). Enligt författningskommentaren (s. 78) synes emellertid avsikten ha varit att sådan dispens ändå skall erfordras. Om så är fallet, bör den nu föreslagna bestämmelsen kunna utgå. Om en bestämmelse av detta slag däremot bibehålls, behövs preciseringar om förhållandet till 12 § revisorslagen, eftersom det är oklart vad Revisorsnämndens dispensprövning skall gå ut på om det finns en lagbestämmelse om att viss anställning är tillåten.

6 §

Enligt andra stycket skall resultatet av en granskning enligt 2 § redovisas i en granskningsrapport. I författningskommentaren till den nu aktuella paragrafen sägs att granskningsärendet givetvis skall kunna inledas med en förstudie eller annan förberedande undersökning utan att ärendet för den skull skall behöva redovisas i en särskild granskningsrapport om granskningen inte fullföljs.

Lagrådet anser att det av lagtexten bör framgå att en granskning som på detta sätt avbrutits inte behöver redovisas i en granskningsrapport. Det kan ske genom att andra stycket formuleras på t.ex.

följande sätt: "Resultatet av granskningen skall, om den inte avsett endast förberedande åtgärder, redovisas i en granskningsrapport."

11 §

I paragrafen anges att en myndighet, innan den beslutar om revisionsplan för sin internrevision, skall samråda med Riksrevisionen. Detta är en bestämmelse som främst riktar sig till myndigheterna och inte till Riksrevisionen. Inte heller finns det i den nu föreslagna lagen någon bestämmelse som ålägger myndigheterna att upprätta en revisionsplan.

Enligt Lagrådets mening har en bestämmelse om skyldighet att i detta hänseende samråda med Riksrevisionen sin naturliga plats i direkt anslutning till de bestämmelser som gäller myndigheternas skyldighet att upprätta en revisionsplan. Paragrafen bör därför utgå och en motsvarande bestämmelse i stället infogas i de författningar som reglerar myndigheternas åligganden i detta hänseende.

12 §

Av 6 § andra stycket framgår att den granskning i form av effektivitetsrevision som genomförs av någon av de tre särskilda riksrevisorerna skall redovisas i en granskningsrapport. Enligt förvarande paragraf skall de i enlighet härmed upprättade granskningsrapporterna överlämnas till regeringen utom i de fall då rapporten avser riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen.

I paragrafen nämns att förslag och redogörelser får lämnas till riksdagen. Av förslaget till ändring i regeringsformen i prop. 2001/02:73 framgår att sådant överlämnande, i motsats till upprättande och överlämnande av granskningsrapporter, är avsett att vara en uppgift

för styrelsen. Lagrådet förordar mot den bakgrunden att överlämnande av förslag och redogörelser behandlas skilt från överlämnande av granskningsrapporter. Vad som sägs om förslag och redogörelser lägger inte heller till något i förhållande till den i regeringsformen föreslagna regleringen. Det synes därför tillräckligt med en hänvisning till den regleringen, vilken lämpligen kan tas in som en avslutande paragraf i lagen.

Med beaktande av vad som nu anförts skulle paragrafen kunna ges exempelvis följande lydelse:

”Granskningsrapporter över effektivitetsrevision enligt 2 § 1 och 3-7 skall lämnas till regeringen.”

En avslutande paragraf kan därefter ges exempelvis följande formulering:

”Bestämmelser om förslag och redogörelser till riksdagen finns i 12 kap. 7 § regeringsformen.”

13 §

I andra stycket knyts skyldigheten att lämna revisionsberättelse eller revisorsintyg till den tidpunkt då myndighet skall ha lämnat eller faktiskt har lämnat årsredovisning eller delårsrapport. Lagrådet finner att ordet ”myndighet” inte är lämpligt i detta sammanhang, eftersom bestämmelsen också skall gälla Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Dessutom anser Lagrådet det tillräckligt att skyldigheten att lämna revisionsberättelse eller revisorsintyg knyts till den tidpunkt då årsredovisning eller delårsrapport faktiskt har lämnats.

Andra stycket bör därför lämpligen få följande lydelse:

”En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter det att årsredovisning har lämnats. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter det att delårsrapport har lämnats.”

14 och 15 §§

I såväl 13 § som 15 § finns bestämmelser om revisionsberättelser. Paragraferna bör lämpligen placeras intill varandra. Föreslagna 15 § bör därför betecknas 14 § (och föreslagna 14 § betecknas 15 §).

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.